

FIȘA DISCIPLINEI

ESTETICA

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Filosofie
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Istoria artei - Licențiat în Istoria artei
1.7. Forma de învățământ	IF-zi

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Estetica				Codul disciplinei		HLR2501
2.2. Titularul activităților de curs			Prof. dr. Dan Eugen Rațiu					
2.3. Titularul activităților de seminar			Prof. dr. Dan Eugen Rațiu					
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	3	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7. Regimul disciplinei	Opțional	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					10
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					10
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					10
Tutoriat (consiliere profesională)					10
Examinări					2
Alte activități: comunicare bidirecțională cu titularul de disciplină / tutorele					2
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				42	
3.8. Total ore pe semestru				100	
3.9. Numărul de credite				4	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu sunt
4.2. de competențe	Nu sunt

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența la orele de curs nu este obligatorie. Prezentarea la examen nu este condiționată de număr minim de prezențe.
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Activitatea la seminar este obligatorie. Seminarele pierdute se pot recupera.

6.1. Competențele specifice acumulate¹

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Competențe profesionale/esențiale	• Regăsirea informației despre trecutul istoric. • Stabilirea faptelor istorice pe baza informațiilor din izvoare și din afara izvoarelor. • Prezentarea orală și scrisă, în limba programului de studii și într-o limbă de circulație internațională, a cunoștințelor de specialitate. • Utilizarea adecvată a limbajului de specialitate al istoriei artei, a termenilor tehnici și a conceptelor de bază din domeniul istoriei artelor. • Integrarea profesională în instituții muzeale, de cultură și de gestionare a patrimoniului cultural etc. • Elaborarea de proiecte curatoriale sau editoriale în domeniu, proiectarea și realizarea de expoziții și alte activități muzeale.
Competențe transversale	• Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului. • Aplicarea tehnicilor de relaționare în grup și de muncă eficientă în echipă, cu asumarea de roluri diverse. • Căutarea, identificarea și utilizarea unor metode și tehnici eficiente de învățare; conștientizarea motivațiilor extrinseci și intrinseci ale învățării continue.

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul cunoaște momentele principale ale esteticii, autorii reprezentativi, perspectivele lor generale, teoriile și conceptele lor specifice.
Aptitudini	Studentul este capabil să identifice cronologic secvențele istoriei esteticii. Are aptitudinea de a identifica și defini conceptele și teoriile fundamentale ale esteticii. Poate înțelege argumente și poziții filosofice-estetice din lumea contemporană dintr-o perspectivă riguroasă și le poate defini corect d.p.d.v. istoric și sistematic.
Responsabilități și autonomie	Studentul are capacitatea de a înțelege independent un text din cadrul esteticii. El poate preda conținuturile asimilate, dar le poate folosi și în alte contexte profesionale, deoarece a dobândit o competență conceptuală a structurării gândirii, a acțiunii și a discursului superioară.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	• Cursul propune o viziune sistematică și istorică asupra Esteticii ca disciplină filosofică, urmărind familiarizarea studenților cu principalele teme și probleme ale disciplinei, precum și formarea capacității de a judeca fenomenele estetice și de a argumenta o anumită opțiune filosofică. Vor fi abordate: specificul discursului filosofic/esteticii filosofice în raport cu alte tipuri de discurs asupra artei și frumosului, natura experienței sau a atitudinii estetice, problema gustului, categoriile estetice fundamentale - frumosul și sublimul -, precum și redefinirea esteticului în epocile modernă și contemporană, în particular în estetica avangardei. Vor fi puse în evidență dimensiunea istorică a fenomenului estetic și pluralitatea interpretărilor filosofice asupra acestuia.
--	---

7.2 Obiectivele specifice	• utilizarea în mod adecvat a conceptelor analitice majore din sfera Esteticii filosofice: estetic(ă), atitudine sau experiență estetică, contemplare, plăcere, frumos, sublim, gust, judecată estetică, avangardă artistică, modernitate estetică; • înțelegerea specificului diferitelor discursuri asupra fenomenului estetic: istoric, critic, științific, filosofic; • descrierea particularităților definitorii ale fenomenului estetic, perceperea dimensiunii istorice și a pluralității interpretărilor filosofice asupra acestuia; • înțelegerea, compararea și chestionarea fundamentelor diferitelor sisteme de valori estetice, a evoluției și locului lor în cadrul societății; • valorizarea pozitivă a fenomenului estetic și judecarea estetică, precum și capacitatea de a argumenta o anumită opțiune filosofică; • formarea unei raportări conștiente, responsabile, la pluralitatea și diferențele de valori estetice.
----------------------------------	--

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
1.INTRODUCERE. CONSTITUIREA ESTETICII: CONDIȚII DE POSIBILITATE. Originea termenului, ocurențe. Problema frumosului/artei vs. problema cunoașterii sensibile.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
2.Tipuri de discurs asupra artei: istoric, critic, științific, filosofic. Apariția istoriei artei: condiții de posibilitate.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
3.Estetică și metafizică. Martin Heidegger: esența și rolul esteticii în gândirea occidentală.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
4.NATURA EXPERIENȚEI ESTETICE. Experiența sau atitudinea estetică: definiție, trăsături. Scurtă istorie a ideii de experiență estetică. Contemplare, plăcere, cunoaștere	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
5. Punctul de vedere al spectatorului. Problema simțurilor estetice.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
6. Friedrich Nietzsche: redefinirea stării estetice ca stare creatoare.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
7.CATEGORII ESTETICE TRADIȚIONALE. Sisteme de categorii estetice. Frumosul. Platon – Ideea de frumos; frumusețe-eros-adevăr. Teorii relaționale (Aristotel). Teorii subiectiviste și relativiste (sofiștii și dezvoltările moderne).	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
8.Sublimul: abordare retorică și abordare estetică.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
9. PROBLEMA ESTETICA IN SEC. XVII-XVIII: FRUMOSUL ȘI GUSTUL. Termenul de gust. Problema gustului la David Hume.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
10. FRUMOSUL ȘI GUSTUL ÎN SISTEMUL CRITIC KANTIAN. Critica facultății de judecare în cadrul sistemului critic. Immanuel Kant: determinațiile frumosului deduse din analiza judecății de gust.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
11. Kant: Antinomia gustului.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
12.REDEFINIREA ESTETICULUI ÎN MODERNITATE. Relativizarea frumosului: Modernitatea și frumosul (Charles Baudelaire).	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
13.Subiectivizarea frumosului.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
14. Conflictul dintre autonomizarea esteticului și politizarea artei. Estetica avangardei: fundamente filosofice.	-curs interactiv cu fundament de prelegere și prezentări multimedia -discuții pe baza unor exemple	
Bibliografie <u>Obligatorie</u>		

- Aristotel, [Etica nicomahică](#), traducere și studiu introductiv de S. Petecel, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988: Cartea a III a, X-XI 1117b13-1118a20, Cartea aXa, VI-VII, 1177a-1179a; [Poetica](#), Ed. Academiei, 1965
- Baudelaire, Charles, [„Salonul din 1859”](#) [1859], [„Pictorul vieții moderne”](#) [1863], trad. de R. Toma în: [Pictorul vieții moderne și alte curiozități](#), București, Ed. Meridiane, 1992, pp.250-331, 378-423
- Croce, Benedetto, [Estetica privită ca știință a expresiei și lingvistică generală. Teorie și istorie](#) [1902], traducere D. Trancă, București, Ed. Univers, 1971: X. [„Sentimentele estetice și deosebirea dintre frumos și urât”](#), pp.145-152; XIII [„Frumos fizic, natural și artistic”](#), pp.164-173; XIV [„Erori provenind din confuzia dintre fizic și estetic”](#), pp.174-180; Partea a doua „Istorie”, pp.223-224, 278-298
- Hegel, Georg W.F., [Prelegeri de estetică](#) [1842], traducere de D.D. Roșca, București, Ed. Academiei, 1966: vol. I, [„Introducere”](#), pp.7-31, 62-75
- Hume, David, [„Of the Standard of Taste”](#) [1757], trad. Șt. Maței *Despre măsura gustului și alte eseuri*, Eikon, 2022: [„Despre măsura gustului”](#) [1757]
- Kant, Immanuel, [Critica facultății de judecare](#) [1790], traducere de V. Dem. Zamfirescu, Al. Surdu, București, Ed.St.Enc., 1981; Ed. Trei, 1995: [„Analitica frumosului”](#) (#1-22), pp.44-82; [„Analitica sublimului”](#) (#23-29), pp.83-116; [„Deductia judecăților estetice pure”](#) (#30-42), pp.117-139; [„Dialectica facultății de judecare estetice”](#) (#55-60), pp.172-180
- Nietzsche, Friedrich, [„Nașterea tragediei”](#) [1872], [„Nașterea tragediei. Sau: Lumea elenă și pesimismul. Ediție nouă cu încercare de autocritică](#) (1886), în [Opere complete, vol. 2](#), ed. Hestia, Timișoara, 1998, pp. 9-102.; [Voința de putere. Încercare de transmutare a tuturor valorilor \(Fragmente postume\)](#) [1901/1967], traducere și studiu introductiv de C. Baci, Ed. AION, 1999: IV [„Voința de putere ca artă”, #798-802;809;811-812;821-822;851](#) (pp.507-549)
- Platon, [„Hippias Maior”](#), traducere de G. Liiceanu, în: [Opere II](#), București, Ed. St. Enc., 1976; [„Banchetul”](#) în: *Dialoguri*, traducere de C. Papacostea, București, ELU, 1968: 199c-212d; [„Phaidros”](#), traducere de G. Liiceanu, în: [Opere IV](#), București, Ed. St. Enc., 1983: 244a-257b

Bibliografia suplimentară sau recomandată ca lectură opțională:

- Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității. Modernism, avangardă, decadență, kitsch, postmodernism* [1987], București, Ed. Univers, 1995: [„Ideea de modernitate”](#), pp.24-86
- Cassirer, Ernst, [Eseu despre om](#) [1945], București, Ed. Humanitas, 1994: [„Arta”](#), pp.202-213, 234-237
- Compagnon, Antoine [Cinci paradoxuri ale modernității](#) [1990], Cluj-Napoca, Echinoc, 1998, pp.5-43
- Dufrenne, Mikel, [Fenomenologia experienței estetice](#) [1953], traducere de D. Matei, București, Ed. Meridiane, 1976: vol.1, [„Experiență estetică și obiect estetic”](#), pp.20-48; vol.2, [„Atitudinea estetică”](#), pp.111-123, [„Semnificația ontologică a experienței estetice”](#), pp.237-257
- Du sublime, Paris, Ed. Belin, 1988: E. Escoubas, « Kant ou la simplicité du sublime », pp.77-95; Ph. Lacoue-Labarthe, « La vérité sublime », pp.97-147; J-Fr. Lyotard, « L'intérêt du sublime », pp.149-177
- Ferry, Luc, *Homo aestheticus. Inventarea gustului în epoca democratică* [1990], București, Ed. Meridiane: V, „Momentul Nietzsche. Subiectul sfârșit și instaurarea esteticii contemporane”, pp.187-240
- Genette, Gerard, *Opera artei II. Relația estetică* [1997], traducere de M. Constantinescu, București, Ed. Univers, 2000: „Aprecierea estetică”, pp.65-84
- Gleizal, Jean-Jacques, *Arta și politicul* [1994], traducere de S. Oprescu, București, Ed. Meridiane, 1999: III „Artă și politic”, pp.86-110; VII „De la rețea la politic”, pp.177-210
- Gracián, Baltasar, *Cărțile omului desăvârșit* [1646], traducere de S. Mărculescu, București, Ed. Humanitas, 1994: [„Discernătorul”](#), pp.142-145, 158-161, 173-177
- Heidegger, Martin, [Nietzsche](#) [1961], New-York, Harper & Row, vol.1 [The Will to Power as Art: „Six Basic Developments in the History of Aesthetics”](#), pp.77-91; [„Dialogul Phaidros: frumusețea și adevărul într-o dezbinare fericită”](#) [1961], tradus în: Platon, [Opere IV](#), București, Ed. St. Enc., 1983, pp.387-394
- Marcuse, Herbert, [„Artă și revoluție”](#) [1972], în: [Scrieri filosofice](#), București, Ed. Politică, 1977, pp.465-513
- Moutsopoulos, Evangelos. *Categoriile estetice*, București, Ed. Univers, 1976.
- Peters, Francis E., [Termenii filosofiei grecești](#) [1967], trad. D. Stoianovici, București, Ed. Humanitas, 1993, pp.24-33, 67-68, 92-94, 272-273
- Rancière, Jacques, [Împărtășirea sensibilului. Estetică și politică](#), Ed. Idea, Cluj, 2012.
- Rațiu, Dan-Eugen, [Estetica](#), suport de curs, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj Napoca, 2024.
- Rațiu, D-E., *Moartea artei? O cercetare asupra retoricii eschatologice*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2000: cap.1 „Tema morții artei, de la clasicism la modernism”, pp.13-34; „Estetica avangardei: fundamente filosofice și ideologice”, pp.87-92
- Rațiu, D-E., „Esența și rolul esteticii în gândirea occidentală: Heidegger versus Schiller”, în: *Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Philosophia*, XLIII, nr.1-2, 1998, pp.53-61
- Tatarkiewicz, Wladislaw, [Istoria esteticii](#), București, Ed. Meridiane, 1978, vol.1; [Istoria celor șase noțiuni](#), București, Meridiane, 1981 („Frumosul”, „Sublimul”, „Trăirea estetică”)
- Townsend, Dabney, [Introducere în estetică](#) [1997], traducere de G. Nagâț, București, Ed. All, 2000: [„Emoția estetică”](#), pp.30-35, 49-53; [„Estetica participativă”, „Autonomia estetică”, „Experiența estetică”](#), pp.174-193
- Vattimo, Gianni, *Sfârșitul modernității. Nihilism și hermeneutică în cultura postmodernă* [1985], Constanța, Editura Pontica, 1993: „Structura revoluțiilor artistice”, pp.99-102

*NOTĂ: Textele marcate/subliniate sunt disponibile în format pdf pe platforma MsTeams a cursului (și parțial online pe pagina web a BCU).

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
1. Prezentarea disciplinei, a obiectivelor, programarea-organizarea activităților și prezentarea modalităților de evaluare pe parcursul semestrului și finală.	-seminar interactiv pe bază de discuții	
2. Condiții de posibilitate a esteticii. Obiect de studiu și dualități.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
3. Estetica: invenție antică sau modernă	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
4. Conceptul de „estetic”. Experiența / atitudinea estetică: dezinteresare și autonomie sau participare?	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
5. Contemplare, plăcere, cunoaștere în experiența estetică. Semnificația ontologică a experienței estetice	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
6. Friedrich Nietzsche: apolinic și dionisiac, voința de putere ca artă	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
7. Natura frumosului în filosofia lui Platon. Ideea de frumos. Frumusețe – eros – adevăr.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
7. Natura frumosului în filosofia lui Platon. Ideea de frumos. Frumusețe – eros – adevăr.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
8. Criteriile și proprietățile frumosului: caracter obiectiv sau subiectiv ? Frumos natural și/sau frumos artistic?	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
9. Problema gustului în sec. XVII-XVIII	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
10. Kant: Analitica frumosului; analitica sublimului	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
11. Kant: Natura judecății estetice și antinomia gustului.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
12. Redefiniri ale esteticului. Frumos și modernitate.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
13. Filosofia subiectului și estetica modernă	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
14. Autonomizarea și politizarea esteticului/artei.	-seminar interactiv pe bază de discuții / prezentări multimedia -comentariu text, dezbateri	
Bibliografie Conform listei de mai sus		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Conținutul cursului este compatibil cu conținutul cursurilor predate la nivel „undergraduate” în universități de prestigiu din Europa și SUA, precum și cu cerințele comunității profesionale.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	-însușirea cunoștințelor predate la curs;	Evaluarea se va face atât pe parcursul semestrului cât și în timpul examinării finale	
	-capacitatea de a opera în mod corect și adecvat cu acestea;	Colocviu la sfârșitul semestrului (sesiune)	66% din nota finală
10.5 Seminar/laborator	-însușirea cunoștințelor discutate la seminar; -capacitatea de a opera în mod corect și adecvat cu acestea; -asumarea unei cercetări documentare proprii în domeniul Esteticii;	Evaluarea se va face atât pe parcursul semestrului - verificare orală - cât și în timpul examinării finale	
	-activitate seminar: participare la dezbateri, prezentare referat; -însușirea și aplicarea metodelor de cercetare și de redactare specifice filosofiei (analiză de text, referat, eseu academic).	Evaluarea se va face atât pe parcursul semestrului - verificare orală - cât și în timpul examinării finale	33% din nota finală
10.6 Standard minim de performanță			
- Curs / Colocviu: Elaborarea unei lucrări scrise cu temă impusă sau la alegere, de complexitate medie, utilizând paradigme teoretice de bază ale Filosofiei / Esteticii. - Seminar: Alegerea, planificarea și realizarea unor prezentări individuale orale și scrise la seminarii pe parcursul semestrului (dezbateri, analiză-comentariu de text, referat). - Plagiat se va considera orice lucrare care se constată a fi în proporție de cel puțin 10% copiată dintr-o altă sursă, iar utilizarea plagiatului va determina anularea evaluării. Orice contestație a notei obținute la examen va trebui însoțită de o cerere din partea studentului pentru reevaluarea lucrării. Rezultatul acestei reevaluări se va face de față cu studenții în decurs de 2 zile de la data contestației.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals) "Nu se aplică."

Data completării:
11.04.2025

Semnătura titularului de curs
Prof. dr. Dan Eugen Rațiu

Semnătura titularului de seminar
Prof. dr. Dan Eugen Rațiu

Data avizării în departament:
17.04.2025

Semnătura directorului de departament

.....